

Beleidsvisie en -uitgangspunten Speelruimtebeleid gemeente Maashorst

Doelstelling

Voldoende speelruimten en jeugdvoorzieningen leveren een positieve bijdrage aan de ontwikkeling en ontplooiing van jeugdigen.

Afbakening

Het beleid richt zich op speelvoorzieningen en informele speelruimte in de openbare buitenruimte en heeft betrekking op de fysieke inrichting ervan. Daarbij wordt de leeftijdscategorie tot 18 jaar gehanteerd. De schoolpleinen worden niet meegenomen.

Visie

Buiten spelen is niet alleen ontspannend en uitdagend voor kinderen en jongeren maar ook van groot belang voor hun ontwikkeling. Ze leren bewegen, samen te spelen, hun fantasie vorm te geven, te bouwen, uitdagingen aan te gaan en hun grenzen te verkennen. De ontwikkeling van een kind verloopt globaal van het spelen in eigen huis en tuin, naar het op verkenning gaan in de directe omgeving van zijn huis, alleen of in kleine groepjes en in kleinschalige ruimten. De behoefte aan ruimte om vrijuit te kunnen spelen zal groter worden naarmate een kind ouder wordt. Maar voor ieder kind geldt dat de directe omgeving van zijn woning de meest frequente speelplaats blijft.

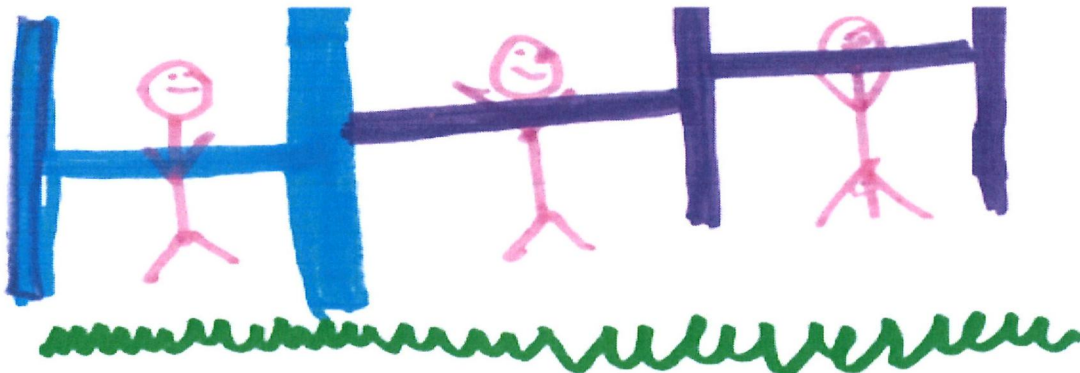
De kwaliteit van de leefomgeving wordt mede door buitenspeelruimte bepaald. De ruimte die beschikbaar is moet optimaal te gebruiken zijn waardoor er een kindvriendelijke omgeving is. Speelplekken hoeven niet altijd direct zichtbaar als speelvoorziening herkenbaar te zijn. Ook een grasveld of een plein kan als spelaanleiding dienen. We gaan uit van de formele en informele speelruimte. Voor de inrichting van speelplekken in de openbare ruimte is het belangrijk om vanuit verschillende invalshoeken uitgangspunten te formuleren.

Doelgroepen, spelvormen en behoeften

De basisvoorwaarden voor een bespeelbare woonomgeving vragen om een specifieke invulling per leeftijdsgroep. Voor de normen en afstanden die gelden voor speelgelegenheid in de woonomgeving worden de ontwikkelingsstadia van kinderen samengevat in drie leeftijdsgroepen:

- peuters/kleuters (0-6 jaar),
- schoolkinderen (6-12 jaar),
- jongeren (12-18 jaar).

De spreiding van speelvoorzieningen over de wijk wordt voor een groot deel bepaald door de leeftijdsopbouw van een wijk en de norm per leeftijdsgroep. In het schema op de volgende bladzijde is de formele speelruimte omschreven die voor de leeftijdsgroepen wenselijk is. Het geeft tevens een overzicht van het spelpatroon van de leeftijdsgroepen, de relatie met de woonomgeving en het type speelvoorziening.

Leeftijdsgroep	0-6 jaar: peuters/ kleuters	6-12 jaar: schooljeugd	12-18 jaar: jongeren
Spelpatroon	<ul style="list-style-type: none"> - spelen vaak alleen - bewegen: hollen, klauteren, glijden, steppen - fantasie/rollenspel - constructiespel: water, zand en bouwen - actieradius van 100 tot 150 meter van de woning 	<ul style="list-style-type: none"> - samen spelen en kletsen - bewegen: hollen, klimmen, skaten - fantasie/rollenspel - constructiespel: water, zand en bouwen - regel- en wedstrijdspel - avontuurlijk spel: hutten bouwen en struïnen - verschil in spel jongens en meisjes - actieradius van 300-400 meter 	<ul style="list-style-type: none"> - sporten, skaten - muziek maken, dansen, gevoelig voor trends - ontmoeting, chillen en rondhangen - actieradius 800-1000 meter
Relatie woonomgeving	<ul style="list-style-type: none"> - eigen tuin, balkon - zelfstandig ontdekken van de informele speelruimte - niet aan wegen of bij water 	<ul style="list-style-type: none"> - groter ruimtebeslag, verharde ruimten, schoolplein - informele speelruimte zonder specifieke inrichting - gesitueerd in groene ruimten, parken of grotere groengebieden - besloten plekken met geborgenheid 	<ul style="list-style-type: none"> - groter ruimtebeslag, verharde ruimten, schoolplein - gesitueerd in groene ruimten, parken of grotere groengebieden - ontmoetingsplekken, zien en gezien worden - bij voorkeur gelegen op enige afstand van de woningen
Type speelvoorzieningen	<ul style="list-style-type: none"> - speelplekje of spelaanleiding - ruimtebeslag ca. 50 m² - ca. 2 (kleine) speeltoestellen of spelaanleidingen - soms specifieke ondergrond 	<ul style="list-style-type: none"> - speelplek met ca. 2 speeltoestellen of 1 groter toestel - ca. 300m² - verhard speelveldje, ca. 18 x 30 m. en schoolplein - trapveldje ca. 25 x 40 m. - avontuurlijk terreintje met heuveltjes en begroeiing - skatevoorziening (op wijkniveau) 	<ul style="list-style-type: none"> - multifunctioneel verhard speelveld ca. 18 x 30 m. - trapveld ca. 40 x 60 m. - skatevoorziening (op wijk- of stadsniveau) - sport- en spelattribuut (doelwand, basketbalpaal, tafeltennistafel)

Basiskwaliteit bespeelbare woonomgeving

Essentieel voor kinderen en jongeren is de kans om de hele woonomgeving te gebruiken. Dat stelt bijzondere eisen aan het ontwerp, de inrichting en het beheer van de woonomgeving. Er is een aantal basisvoorwaarden waaraan goede speelruimte in een woonomgeving moet voldoen.

Situering

Verkeersveiligheid	Van de verkeersveiligheid van de woonomgeving hangt af of jeugd buiten kan spelen. Een speelplek verliest zijn waarde als eerst een drukke weg moet worden overgestoken. Speelplekken die toch aan een drukke straat grenzen moeten zó worden ingericht dat de kinderen en de jongeren niet tijdens hun spel de weg oprennen. In een woongebied zijn verkeersluwe gebieden belangrijk voor jeugd.
Bereikbaarheid	Voor de jeugd moet speelruimte goed bereikbaar zijn waarbij afstand een rol speelt. Onderzoek heeft aangetoond dat kinderen t/m 6 jaar dicht bij huis spelen (actieradius van 150 meter). Schoolkinderen in de leeftijd van 6-12 jaar gaan verder van huis weg (tot 300/400 meter), maar ook in die leeftijdsgroep blijkt ruim de helft het liefst dicht bij huis te spelen. De oudere jeugd geeft de voorkeur aan een ruimte op enige afstand van de woning (800/1000 meter).
Integratie en samenhang	Voor de eenheid in een woonomgeving is het belangrijk dat ruimten en voorzieningen onderling met elkaar verbonden zijn, zoals rechtstreekse routes voor fietsers en voetgangers. Ook een combinatie van voorzieningen en de bruikbaarheid van ruimten zoals straat, plein en speelveld dragen bij aan de samenhang.
Spreading	Speelvoorzieningen moeten evenwichtig verspreid zijn van blokniveau tot buurt- en wijkniveau. Op blokniveau met het accent van klein, besloten en beperkt aanbod zijn jonge kinderen en schoolkinderen de belangrijkste doelgroep. Jongeren komen er op buurt- en wijkniveau bij en hebben meer behoefte aan een groot, avontuurlijker en divers aanbod.
Zichtbaarheid	Voor veel ouders is de zichtbaarheid van een speelplek een belangrijke overweging bij het buiten laten spelen van jonge kinderen. Omgekeerd willen kleine kinderen hun ouder(s) zien. Oudere kinderen en jongeren zien de speelplek meer als ontmoetingsplek, zij willen graag door andere kinderen gezien worden.

Veiligheid

Constructies

Sinds maart 1997 is het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen van kracht. Speeltoestellen moeten voldoen aan wettelijk vastgestelde veiligheids- en constructie-eisen.

Groenvoorziening

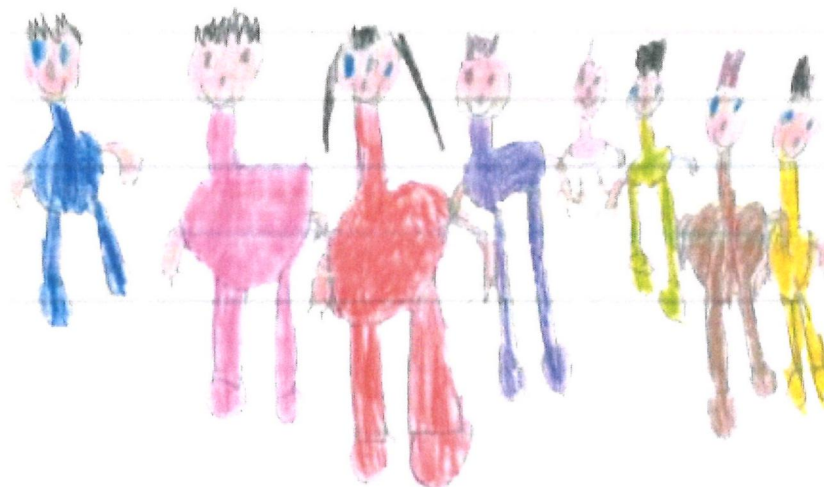
De omgeving van de speelplekken moet 'groenveilig' zijn. Giftige of doornige planten zijn ongeschikt voor plaatsing op of bij speelvoorzieningen. Aanwezige groenvoorziening moet de zichtbaarheid van een speelplaats niet belemmeren.

Volksgezondheid

Elke speelplek dient goed beheerd en onderhouden te worden. Daarbij hoort ook het schoonhouden van de speelvoorziening en het weren van honden en katten.

Natuurlijke speelomgeving

Voor jeugd biedt water aanleiding om te spelen maar (te diep) water kan eveneens een gevaar voor jonge kinderen zijn. De vormgeving van vooral waterkanten is daarom belangrijk. In het ontwerp kan ook rekening gehouden worden met andere, minder gevaarlijke vormen zoals een fontein. Op dit moment is er een wet in voorbereiding dat speelwater aan drinkwater moet voldoen.

Geborgenheid

Herkenbaarheid	Voor kinderen en jongeren is bekendheid met de eigen woonomgeving heel belangrijk. Vooral jonge kinderen hebben behoefte aan veel houvast, zoals duidelijk, afgebakende ruimten in de woonomgeving.
Beschutting	Bij de situering en inrichting van een speelplek moet rekening worden gehouden met weersinvloeden. Er kan beschutting worden geboden tegen de wind, zon, regen en kou door bijvoorbeeld beplanting, bomen of een speelhuisje. Hierbij dient rekening gehouden te worden met sociale veiligheid (voldoende zicht op de plek) en vandalisme.
Intimiteit	Niveaueverschillen en beplanting kunnen voor de inrichting een bijdrage aan intimiteit leveren. Kinderen en jongeren moeten zich thuis voelen in een herkenbare omgeving. Voor jonge kinderen betekent dit kleinschalige ruimten, voor schoolkinderen en jongeren biedt afwisseling in maat en schaal herkenbare speelmogelijkheden.
Betrokkenheid	Voor het realiseren en in standhouden van een speelvoorziening zijn verschillende vormen van betrokkenheid. Het betreft hier de inspraak (zowel van ouders en omwonenden als van de kinderen als toekomstige gebruiker), het toezicht (zowel formeel als informeel), de tolerantie (van omwonenden voor het 'lawaaï' dat een speelvoorziening met zich meebrengt) en het samenspel van kinderen. Om de inbreng en tolerantie van bewoners te vergroten is het nodig om proactief met bewoners en gebruikers te praten.

Uitgangspunten en richtlijnen

Vooraf gestelde uitgangspunten dienen als leidraad om de gemeentelijke visie en doelstelling over speelruimte in de praktijk te brengen. Bij renovatie van buurten en wijken en inrichting van nieuwe wijken worden beslissingen genomen die bepalend zijn voor keuzes en mogelijkheden in latere fasen. Het is van belang om deze consequenties helder te maken. Als er bewust wordt afgeweken van een uitgangspunt moet dit met de keuze en/of tegemoetkomende maatregel worden beargumenteerd.

Richtlijnen per hectare

Om in een woonwijk voldoende formele speelruimte te garanderen voor de verschillende leeftijdsgroepen en behoeften is een richtlijn om per hectare 300 m² te reserveren. Voor een wijk van 100 hectare komt dat neer op 30.000 m². Dit is een indicator van 3% van het totale gebied voor de verdeling van speelruimte.

Niveau	Afmeting gebied	Afmetingen speelruimte	Speelruimteverdeling
Blok	1 ha	100 m ²	100 m ² /ha
Buurt	9 ha	1.225 m ²	136 m ² /ha
Wijk	100 ha	6.400 m ²	64 m ² /ha
Totaal			300 m ² /ha

Deze normen bieden houvast voor beleid omdat ruimtelijke projecten hieraan kunnen worden getoetst. Een speelruimtenorm zorgt er voor dat speelruimte een vaste plek krijgt in planprocessen en biedt continuïteit in het beleid en helderheid in de contacten tussen gemeente en burgers. Voor het slagen van een goede speelplek dient, naast de norm, ook rekening gehouden te worden met de ruimtelijke en sociale kwaliteit van de openbare ruimte.

Door de richtlijn van 3% aan te houden voor m² speelruimte per hectare wordt er met de woningdichtheid van een gebied geen rekening gehouden. Niet elk stedenbouwkundig concept vraagt om dezelfde hoeveelheid speelruimte. Als er veel woningen per hectare zijn en weinig openbare ruimte, is er meer behoefte aan formele speelruimte.

Hiervoor wordt een vaste norm per woning gehanteerd: Totale hoeveelheid woningen x 10 m² = benodigde formele speelruimte. Bij bestaande wijken of herinrichting van buurten is het niet altijd mogelijk om aan deze norm te voldoen. Het meest efficiënt is om voorgenomen plannen in de openbare ruimte op elkaar af te stemmen.